

NARODNI DNEVNIK

Iznaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Sporazum.

Po končanem boju za zastopstvo v
narodni skupščini in tik ob prvem
sestanku novoizvoljenih poslancev je
gotovo zanimivo pregledati bojne po-
zicije obeh taborov. Kajti za oba ta-
bora gre: Tabor vlade, ali takozva-
nega nacionalnega bloka in pa tabor
opozicije, blok narodnega sporazuma.

Vsled enostavnosti in strukturne
jasnosti pričnimo z drugim. Priznati
se mora, da je vodilna misel tega
bloka prav primitivno domisljiva:
Sporazum med vsemi tremi brati! In
prav ta domisljivost je idejna in tudi
praktična moč opozicije. Baza za
skupno delo v korist ljudstva in pro-
speh države je trdno podana; nihče
naj ne vara drugega, nihče naj ne
išče lastne koristi, ne da bi se oziral
na svojega soseda, sožitje je treba v
državi urediti v medsebojnem razu-
mevanju in v pravičnem razmerju.
To razume najprostejši človek in
ta razumljivost je prinesla bloku tudi
večino narodnih glasov pri volitvah;
velike ideje se ne izražajo v dolgo-
veznih programih — sporazum je
krilatica, ki je globoko zagrabila v
ljudske mase.

Da, toda ta večina! Večina naroda
za sporazum, večina mandatov pa za
vladni blok. To je značilno in v luči
tega nasprotja izgleda tako zatrjeva-
na homogenost vladne skupine prav
majava. Res je namreč le, da je Sr-
bija radikalna, da pa sama radikalna
Srbija proti Prečanstvu, zbranemu v
lastni organizaciji nikdar ne more
vladati — jeziček na tehtnici je sku-
pinica g. Pribičevića. — Vloga jezič-
ka na tehtnici je bila v parlamentih
čisto zelo važna in jeziček je bil od-
ločilnega pomena. Toda taki jezički
so bili v sebi strukturno trdni in
idejno močni. Svojčas v Angliji La-
bour Party in ko je vlado prevzela
ta, liberalci, iz avstrijskega parla-
menta je pa primerov dovolj. Če si
pa ogledamo skupino g. Pribičevića,
vidimo, da nima korenine v narodu,
da je to partizanstvo najslabše vrste,
približno tako kot so nastopale v bi-
zantinskem cirkusu raznobarvne
stranke in izražale na krvav način
svoje simpatije za tega ali za onega
borilca, brez kakega posebnega ume-
vanja, brez srca, edino le iz zagrize-
nosti in hipne strasti. Da bi s takimi
partizani bilo mogoče trajno uspešno
delo sedanji vladi, to je povsem iz-
ključeno. Radikalni so tudi po svojih
tradicijah preveč izkušena politična
organizacija, da bi resno verjeli v
zvesto in konsekvantno sodelovanje
takih zaveznikov.

Iz vsega moramo zaključiti, da bo
pač nekaj časa trajalo to soležje, pač
toliko časa, dokler srbska skupina
dodobra ne pregleda terena in ne
preizkusi nasprotnih pozicij — čim
pa pride na obeh straneh do prepri-
čanja — in do tega v normalnem
razvoju stvari mora priti — da je uni-
čenje v glavi na tej in na oni strani
izključeno, takrat mora nastopiti kri-
za in nastopiti doba za izkristalizira-
nje pravega državnega vodstva v na-
ši državi. Da takrat, v tistem velikem
momentu sedanji žonglerski jeziček
SDS ne bo niti najmanj prihajal v
poštev, o tem je že danes vsak dvom
izključen.

Na kakšen način se bo ta čistilni
proces izvršil, to ni važno, katere v

Pred prvo sejo skupščine.

Beograd, 7. marca. Danes ob 9. se
bo pričela prva seja narodne skup-
ščine. Politična situacija je ostala ne-
spremenjena, nerazjasnjena. Parla-
mentarne vrste se v zadnjih mesec
dni niso nič spremenile. Med vlad-
nimi strankami obstoji politična ne-
strpnost, in jo bo danes povečal na-
stop sremskih radikalov, ki namera-
vajo vložiti javen protest proti delu
samost. demokratov. Nobenih znakov
ni za spremembo kurzov in o zbliža-
nju protivnih strank. Včeraj popol-
dne so neki radičevci intervenirali
pri Ljubi Jovanoviću radi svojih
klubskih prostorov, ki so vsled pre-
zidave radikalnega kluba postali ne-
dostopni. Trumbić je hotel Jovano-
viću le vrniti posej o priliki njego-
vega potovanja po Dalmaciji. Vsi ti
poseti nimajo nobenih političnih ten-
denc in se jim pripisuje večja važ-
nost kakor je v resnici. Vsi politični
krogi mislijo, da se nekaj pripravlja.
Vlada se je sestala včeraj ob 15.30 in
razpravljala o razmerah v parlamentu
in o najvažnejšem vprašanju za od-
nošaje med vlado in opozicijo, to je,
o vprašanju izpustitve vodstva HRSS
na svobodo. Diskusija o tem je tra-
jala dve uri in je dokazala, da so
mišljenja v vladi razdvojena. Vlada
je sklenila, da se dr. Maček in ostali
člani še pridržijo v internaciji. Vlada
je motivirala svoj sklep s tem, da je
rekla, da se Maček nahaja v sodnijski

preiskavi ter ima o njegovi svobodi
odločevati skupščina in ne vlada. Ra-
zen tega je pripravljen nov obtožni
materijal, ki bo izročen sodišču in in-
ternirano vodstvo bo odvedeno nazaj
v sodnijske zapore. Vlada hoče s tem
prisiliti opozicijo do abstinence in ta-
ko zasedati vsa mesta zase. Nasprotno
pa so šefi opoz. bloka storili ravno
nasprotno sklepe in so pripravljeni
onemogočiti vsa prizadevanja vlade,
da bi ona zavzela ves skupščinski
aparar in ga pridržala zase. Današnja
seja skupščine je prvi znak boja med
obema političnima skupinama.

DANASNJA SEJA SKUPŠČINE.

Beograd, 7. marca. Na seji vlade,
ki se je vršila včeraj popoldne so go-
vorili o volitvah začasnega predsed-
nika skupščine. Današnja seja skup-
ščine se prične ob 9. in jo bo otvoril
najstarejši član parlamenta Area La-
zić (demokr.) iz bregalnškega okrož-
ja). Vlada skupina bo predlagala za
začasnega predsednika skupščine dr.
Nikola Subotića (radik. iz Dalmaci-
je), kot tajnika pa Kobasico in Mio-
vića (SDS), Kujundžića (davidov.) in
Bora Milovanovića. Blok narodnega
sporazuma bo nastopil s skupno listo
z dr. Korošcem na čelu. Minister za
izenačenje zakonov Srskić bo podal
ostavko takoj, ko bo izvoljen v veri-
fikacijski odbor. Njegovo ostavko pričakujejo v ponedeljek.

Pribičevićev predlog za fuzijo SDS z NRS odbit.

Beograd, 7. marca. Na včerajšnji
seji ministrskega sveta so skušali priti
samostojni demokrati v intimno zvezo
z radikali in je Pribičević predlagal,
da naj se osnuje edinstveni klub ra-
dikalov in samostojnih demokratov z
nazivom: »Klub nacionalne radikalne
stranke«. Na ta način, je mislil Pri-
bičević, da bo prišlo do fuzije z radi-
kali. Predlog je bil odbit z motiva-
cijo, da o tem ni možno razpravljati
brez pristanka celega radikalnega
kluba. Radikalni so proti vsemu, kar
bi moglo dovesti obe stranki do več-

jega zbližanja. Pribičević išče vzro-
ka za fuzijo, ker so mu izgledi za
uspeh med ljudstvom minimalni in se
še vsak dan bolj zmanjšujejo. To po-
trjuje dejstvo, da so samostojni de-
mokrati po Sloveniji in Hrvatski vo-
dili volitve po svoji volji in kljub
vsem kooperacijam z radikali niso
mogli dobiti več ko 19 mandatov. Pri-
bičević je poleg tega med radikali
tudi osebnostno nesimpatičen in bi nje-
gova prisotnost v radikalni stranki
povzročila samo razpad radikalne
stranke.

Maček in tovariši ne bodo izpuščeni.

Beograd, 7. marca. Včeraj sta se
mudila v Beogradu zagrebški veliki
župan Zuccon in šef policijske straže
Pavlović. Dobila sta potrebne in-
strukcije od notranjega ministra v
vprašanju postopanja proti dr. Mačku

in tovarišem. Oba sta se takoj nato
vrnila v Zagreb. Kakor se poroča,
jima je bilo sporočeno, da ostanejo
dr. Maček in tovariši še naprej za-
prti.

VOLITVE V VERIFIKACIJSKI ODBOR.

Beograd, 7. marca. Včeraj ob 5.
pop. je bila sklicana skupna seja ra-
dikalov in samostojnih demokratov,
ki pa se ni vršila. Ob 6. zv. se je na-
to vršila po seji vlade seja radikalov,
na kateri so sklenili, da nastopijo pri
volitvah v verifikacijski odbor radi-
kali in samostojni demokrati s skup-
no listo, na kateri kandidira 17 radi-
kalov in 4 od SDS. P. P. lista bo do-
bila verjetno 11 mandatov (to je 10

radikalov in 1 SDS), opozicija pa bo
dobila 10 mandatov.

MUSLIMANSKI KLUB SOGLASNO ODOBRILO SPORAZUM.

Beograd, 7. marca. Muslimanski
klub je imel včeraj sejo, na kateri je
soglasno sklenil, da vstopi v Blok na-
rodnega sporazuma in seljačke demo-
kracije. Obenem je soglasno odobril
tudi besedilo sporazuma. Nato se je
klub konstituiral ter je bil izvoljen za
predsednika dr. Mehmed Spaho.

Blok narodnega sporazuma ima že
danes pri tem svoj levji del. In to
nam vliva upanje na boljše čase v se-
danji državni mizeriji.
R.

Seja šefov opozicijo- nalnega bloka.

Beograd, 7. marca. Včeraj popol-
dne so se sestali šefi opozicijskega
bloka in so razpravljali o taktiki blo-
ka v skupščini. Ugotovili so, da je
bil sporazum opozicijskega bloka
sprejet od vseh klubov in bo objavl-
jen, ko bodo smatrali šefi bloka to
za potrebno. Šefi bloka se bodo se-
stali danes pred šestankom skupščine
in bodo odredili vse potrebne moda-
litete za volitve verifikacijskega od-
bora in začasnega predsednika skup-
ščine. Danes popoldne pa se bo vršila
plenarna seja bloka narodnega spo-
razuma, na kateri se bo izvršilo kon-
stituiranje bloka.

UKINJENJE SEKVESTRA Z VELE- POSESTVA THURN-TAXIS.

Beograd, 7. marca. V teh dneh se
je končala afera radi ukinjenja sek-
vestra z imetja Thurn-Taxis. Radi
te afeze sta padla že dva ministra,
ker nista hotela ugoditi željam neka-
terih politikov. Pravosodni minister
Lukinić pa je afero rešil na svoj na-
čin, ne da bi o tem kaj obvestil Pri-
bičevića ali pa Pašića. Ta zadeva, ki
je bila rešena mimo Pašića in mini-
strskega sveta, je izzvala v radikal-
nih krogih veliko ogorčenje. Tudi pri
opoziciji je vzbudila vest lahno vzne-
mirjenje in bo prišlo do prepira v
parlamentu. Pravni minister dr. Edo
Lukinić je poslal posebnega kurirja
v Zagreb, da naznani sekciji za uki-
njenje sekvestrov rešenje o tej za-
devi.

PRIBOD CHAMBERLAINA V PARIZ.

Pariz, 7. marca. Angleški zunanji
minister Chamberlain je prispel si-
noči ob 6. v Pariz. Sprejel ga je an-
gleški poslanik v Parizu in zastopnik
francoske vlade. Nato je Chamber-
lain odšel v angleško poslanstvo, kjer
se je vršil diné, na katerega je bil
povabljen tudi Herriot. Med obema
državnikoma se je vršila kratka kon-
ferenca, ki se bo danes nadaljevala
v francoskem zunanjem ministrstvu.
na tej konferenci se bo razpravljalo
o ženevskem protokolu, garancijskem
paktu, ponudbi Nemčije, o poročilih
kontrolne komisije in o evakuaciji
kölnske cone. Danes potuje Cham-
berlain v Ženevo. Na povratku pa se
bo ponovno zadržal v Parizu, kjer bo
imel krajšo konferenco s Herriotom.

KRONPRINC KANDIDAT DESNI- ČARJEV?

Berlin, 7. marca. »Vorwärts« ob-
javlja daljši proglas »Jenaer Zeitung«,
v katerem se predlaga za predsed-
niškega kandidata na prvem mestu
kronprince Wilhelm. »Vorwärts« pravi:
List je v ozkih zvezah s turinško
vlado in je oofielni organ nemških
nacionalistov. Republikli more kan-
didatura bivšega kronprince samo ko-
ristiti. Famosni kronprinc, katerega
je v Nemčijo privedla samo želja po
vladi in ki je po svojem povratku v
Nemčijo prisegel, da se ne bo vme-
šaval v politiko, bo po volitvah naj-
bolje spoznal, kako ga nemški narod
odklanja.

Ob 75letnici Masaryka.

Ko je pred 15 leti slovensko dijaštvo prvič praznovalo Masarykov jubilej, tedaj je napisal v »Omladini« dr. Krivic med drugim sledeče besede:

»Masarykovemu življenju in nazorom njegovim daje čar, da je svojim nazorom ostal v praksi zvest do skrajnosti...«

Menda res ni mogoče v kratkih besedah lepše označiti Masarykovo vrlino kakor v tem naglašanju njegove zvestobe do idealov. Od ključavničarskega vajenca do predsednika republike se je povzpел Masaryk, toda vedno je bil isti demokrat, vedno je ostal isti objektivni rodoljub nad vsemi strankami, ki pozna samo resnico in ljubezen do naroda ter vsega človeštva.

Isto ljubezen do demokracije, ki jo je kazal docent Masaryk, isto ljubezen izkazuje demokraciji tudi predsednik Masaryk. Njega ni prevzela slava, njega ni omamila moč, temveč ostal je vedno isti oznanjevalatelj resnice. Kakor je bil kot prvi realistični poslanec učitelj naroda, tako je še danes njegov učitelj.

In kar daje njegovim besedam posebno vrednost, to je njegova humaniteta, njegova nrvnost, ki ga povzdiguje visoko nad okolico. Te lastnosti, ta zvestoba do demokracije, je dala Masaryku avtoriteto, kakršno si le redko kdo pridobi. Ta avtoriteta pa je bila blagoslov za Čehoslovake. Kadar so bili dnevi za mlado republiko najtežji, kadar je že marsikak rodoljub obupaval nad srečno bodočnostjo, tedaj je vedno Masarykova osebnost povrnila vero in češkoslovaški narod je znal, da se mu ni treba ničesar bati, dokler je na čelu republike on, ki jo je ustvaril.

Ta vera se je zlasti pokazala pred leti, ko je Masaryk težko obolel. Tudi največji politični nasprotniki so tedaj s strahom brali poročila o zdravstvenem stanju prvega predsednika češkoslovaške republike in veselje je šlo preko vse češkoslovaške, po je prišla vest, da je »tatiček« ozdravel.

Najvišje, kar si more priboriti človek, to si je priboril Masaryk: ljubezen naroda. In to kljub temu, da ni bil nikdar polovičar, da je vedno odločno povedal svoje mnenje. S tako silo se je boril proti klerikalni stranki, kako odločno je nastopil v Wahrmondovi aferi. Tedaj je dejal v avstrijskem parlamentu sledeče vznešene besede: »Dovolite mi reči, da med svobodo in narodnostjo ni nobenega prius in posterius. Narodnost je program. In vi, gospoda, bodisi branite svoj narod svobodomiselnost, ali ga pa klerikalno uničujete.«

Kljub tem njegovim besedam pa uživa Masaryk isto spoštovanje kler. stranke ko kake druge. Zakaj Masaryk je pokazal, da ve ceniti verstvo in nrvnost, da je mož, ki ceni ideale, da je rodoljub, kateremu ni mogoče ničesar očitati.

Resnica nad vse! To je bilo od nekdanjega Masaryka in brez obotavljanja je nastopil proti Kraljedvorskim rokopiesom, pa čeprav so od vseh strani kričali nanj, da je narodni izdajalec. Toda mnenje drugih ni bilo za Masaryka nikdar merodajno, temveč edinole njegova vest.

In ko so širili razni barbari 19. stoletja vest o židovskih ritualnih umorih, je zopet nastopil Masaryk proti tej neresnici, čeprav so kričali, da je plačan od židov.

Masaryk in ustava.

Nikdar ni bil Masaryk polovičar. Vsako delo, ki se ga je lotil, ga je dovršil do konca in nobena stvar ga ni mogla prisiliti, da bi ostal sredi pota.

Masaryk je bil tisti, ki je največ storil, da je postala Češkoslovaška svobodna in neodvisna. Še leta 1917. so bili nekateri zavezniki mnenja, da je treba Avstrijo ohraniti. Proti temu nazoru se je Masaryk z vso vmo boril in od leta 1914. dalje je neprestano oznanjal, da je treba Avstrijo razbiti. In uspeh je, Avstrija je razpadla in Češkoslovaška je postala samostojna.

Samostojnost sama pa ne zadostuje, treba je dati samostojnosti trdno podlago, državi je treba dati ustavo. Zato je Masaryk poskrbel, da je Češkoslovaška dobila svojo svobodomiselnost ustavo in da ni bila samostojnost Češkoslovaške polovičarsko delo.

Posebno veliko uslugo pa je storil Masaryk svojemu narodu po prevratu. Kakšne vnaže bi prestala češkoslovaška republika, da ni bilo njegove mirne besede, ki je ekstremiste in šoviniste držala v mejah. Mirno smemo reči, da bi pomembne stevine nacionalne manjšine na Češkoslovaškem nevarnost, da ni bilo Masarykove avtoritete, ki je skrbela, da imajo tudi drugorodne manjšine v Češkoslovaški svoj dom. Oseba Masaryka je bila vez med drugorodnimi manjšinami in Češkoslovaško in kako živa je ta vez, se je videlo lani ob priliki Masarykovega obiska Moravske. Nemci so tekmovali tedaj s Čehi v počastitvi predsednika republike in njegova pot tudi po nemških krajih je bila triumf, kakor ga niso doživeli nikdar avstrijski cesarji.

To je dosegel Masaryk, da je tudi Nemcem »tatiček« in kadar so vsi nemški apeli v parlamentu zaman, tedaj vedo Nemci, da čuva njihovo pravico mož na litadčanin.

Posebej je omeniti Masarykovo prizadevanje, da je politika nrvna. Med etiko in politiko ne sme biti nobenega prepada. Macchiavelizem in intrigantstvo v politiki je napačno. Tudi mal narod ne sme v politiki intrigirati. Kdor hoče in zna delati, ne rabi intrig. Zlasti napačno pa je vsako nasilje. Da, proti nasilju se je treba boriti, magari tudi z železom, toda nikdar se ne sme na nasilje odgovarjati z nasiljem.

Ko se liberalne stranke še niso hotele niti zavedati važnosti socializma, ga je Masaryk že krepko oznanjal. In da je danes Češkoslovaška glede socialne zakonodaje že skoraj prekosila vse druge dežele, ni nemala zasluga Masaryka.

V vsakem oziru prvi je bil vedno Masaryk in tako se lahko ob svoji petinasedemsetletnici ponaša, da ni Čehoslovaka, ki bi ne bil hvaležen usodi, da mu je dala Masaryka za predsednika. To je najlepše zadoščenje za delo Masaryka, v tem je njegova najlepša slava.

Pred dobrimi dvajsetimi leti smo se Slovenci prvič seznanili z Masarykovimi ideali in skoraj jih je usvojila večina slovenskega dijaštva. Zlasti pa vse narodno radikalno dijaštvo.

Kje bi bili mi danes, da so vsi ti dijaki ohranili zvestobo Masarykovim idealom, da smo tudi Slovenci ustvarili svojo majhno, pa vplivno realistično stranko. Pa nekateri niso mogli pričakati dovolj hitro politične moči in ko se je šele začela prav graditi, so jo s svojimi kompromisi v javnosti porušili.

In vedno usodnejše je postajalo njih delo, dokler niso zaplavali v reakcionarne vode, dokler niso se združili z onimi, ki ubijajo tudi najprimitivnejše državljanske svobode.

V znaku Masarykovih gesel so nekoč nastopili mladini, danes pa preganjajo tiste, ki so temi geslom ohranili zvestobo. Tudi to je treba ob 75letnici Masaryka konstatirati, ker iz te konstatacije gre pot h konsolidaciji slovenske politike.

Primer zvestobe do idealov je Masaryk in ker je zvestoba do idealov bila zaigrana, zato je izgubila napredna inteligenca svoj vpliv, zato je zmagala SLS.

Citajte Masaryka in spoznali boste to!

Avstrijska slava je šla h koncu in da reši, kar se še rešiti da, je izdal dne 17. oktobra 1918. leta cesar Karl manifest, v katerem obljublja narodom federacijo, avtonomijo in vse mogoče lepe stvari, samo da bi Avstrija ostala.

Takoj je odgovoril Masaryk na ta manifest in sicer s tem, da je proglasil neodvisnost Češkoslovaške. »Ker vemo, da ta federacija in ta avtonomija pod dinastijo Habsburžanov ničesar ne pomeni, proglašamo s tem svojo samostojnost... Nočemo priznavati božja prava kraljev... Proglašamo, da je dinastija Habsburžanov nezmožna vladati našemu narodu in zato ji odrekamo vsako pravico, da bi vladala nad češkoslovaško zemljo.«

In takoj nato je tudi že proklamiral Masaryk v glavnih potezah ustavo porajajočo se češkoslovaško državo.

»Češkoslovaška država bo republika, v kateri bo cerkev ločena od države. Demokracija bo slonela na splošni in enaki volilni pravici. Pravice manjšine bodo varovane s proporcionalnim zastopstvom. Enake pravice bodo dane narodnostnim manjšinam. Vlada bo parlamentarna in priznava se načela narodne iniciative in referenda. Stalna vojska bo nadomeščena z milico. Veleposestva bodo razdeljena, da se uvrsti kolonizacija, plemiški naslovi pa bodo odpravljeni. V zunanji politiki se pripravljajo načelo samouprave narodov in tajna diplomacija se izloči. Ustava postavi vlado, narodnostno pravično, sposobno izločiti vse strankarstvo, in razredno zakonodajo. Pro-

glas ustave končuje z zmagovitimi besedami: »Demokracija je odstranila theokratsko aristokracijo, militarizem je poražen, demokracija je zmagala.«

Masaryk pa se ni zadovoljil samo s proglasom teh načel, vedno znova in znova je opozarjal, da je treba ta demokratska gesla tudi uzakoniti.

In ko so občinske volitve v juliju 1919. dale približno sliko narodnega mišljenja, mokratična, Tuserja s sestavo vlade. V aktu o imenovanju opozarja Tuserja na

odgovornost in pomembnost tega, da bo prvič socialist predsednik vlade. In pri tej priliki opominja na prvo dolžnost demokratske vlade, da pravilno informira javnost doma in v tujini. Notranjega ministra opozarja na potrebno rešitev vprašanja narodnih manjšin, prosvetnemu ministru priporoča oprostitev šole od cerkve in vztrajno naglašajo potrebo ločitve cerkve od države, v nasprotju s Kramářem, ki je obljubil, da do te ločitve ne pride.

In v drugi poslanici narodnemu predstavništvu pravi Masaryk: Demokracija je brez priznanja avtoritete nrvstvenosti, brez avtoritete v poklicane osebe nemogoča. Svojo samostojnost smo dosegli, ker smo vroče verovali v svoje narodne ideale, ker smo imeli vero v svoj narod. Nato zopet opozarja na potrebo ločitve cerkve od države in nato govori o pravicah narodnih manjšin. Narodnostni spori, ki so Avstrijo uničili, ne smejo vladati v Češkoslovaški. Človek nima ljubezni samo do svojega naroda, temveč tudi hrepenenje, da živi z drugimi narodi v prijateljstvu. To je tudi zmisel češke humanitarne misli, ki je pridobila češkoslovaškemu pokretu simpatije tujine. Naša narodna politika lojalno priznava narodne in jezikovne pravice manjšin. Državo smo stvorili mi in zato je naravno, da bo imela svoj nacionalen značaj, toda v naši republiki ne bo nobenega nasilnega raznarodovanja.

Globoko pravno čustvo preveva vse Masarykovo delo. Navdušena vera v zblizanje narodov preveva Masaryka in zato nikdar ni poznal šovinizma. Njegov narod naj se udeleži tekme narodov in s svojimi vrlinami si pribori častno mesto.

Ustava ni Masaryku zbirka paragrafov, temveč njemu je manifestacija narodove zrelosti, njegovega svobodoljubja, njegove moralne sile. Ustava ni zato tu, da tlači druge, temveč naloga ustave je, da dviga vse, da je vsem v državi v pomoč.

In Masaryk se je trudil in delal, da to visoko pojmovanje o ustavi prodre in da se v tem zmislu umevajo zakoni. Ena najlepših zaslug Masaryka je, da je dal češkoslovaškemu narodu to visoko pojmovanje o ustavi in s tem tudi o lastni samostojnosti. Ravno na tem pojmovanju pa je država najtrdnjše zasigurana.

Iz življenja Masaryka.

V Hodoninu na Moravskem se je rodil dne 7. marca 1850 Tomáš Masaryk. Njegov oče je bil cesarski kočijaž in z njim se je Masaryk preseljeval iz kraja v kraj. Življenje, ki ga je imel priliko opazovati med podaniki graščin, njihovo razmerje do gosposke, mu je zgodaj vzbudilo njegov socialni čut. V devetih letih je menjal Masaryk kot deček petkrat svoje bivališče. Kamor je prišel, povsod je moral znova pridobiti sebi ugled. Tedaj se je razvila njegova energija. Spoznaval pa je tudi zgodaj življenje in vedno menjanje okolice ga je sililo h koncentraciji.

Z enajstimi leti je prišel na nižjo realko v Hustopeč. Starši so hoteli, da postane umetni ključavničar in so ga poslali na Dunaj. Toda Masaryk se je kmalu vrnil, ker je hotel postati kovač. Znanci pa so pregovorili starše, da ga pošljejo v šolo, ker je pretalentiran, da ne bi študiral. Tako je vstopil leta 1865. v drugi razred gimnazije v Brnu. V šesti šoli je dobil consilium abeundi, ker ni hotel iti k spovedi in ker je dejal profesorju, ki mu je dejal, da mora iti k spovedi tudi če ne veruje, kakor dela to on, ki je državni uradnik, da je neznačajnejš. Odšel je na Dunaj in je naredil tu leta 1872. maturo. Že v gimnaziji se je naučil Masaryk celo vrsto jezikov. Po maturi je odšel v Lipsko, kjer se je seznanil z ameriško študentinjo Charlie Garrique, svojo poznejšo ženo. Tu je napravil leta 1876. doktorat in se pričel pripravljati za docenta na dunajski univerzi. Za svoj habilitacijski spis je spisal monografijo: Der Selbstmord, als sociale Massenerscheinung.

Ko se je leta 1882. delila praška univerza na češko in nemško, je postal Masaryk izredni profesor filozofije. 13 let je moral čakati, da je postal reden profesor, čeprav mu je bilo obljubljeno, da se to zgodi že po treh letih.

S prihodom v Prago se je šele prav začelo delo Masaryka. Pričel je izdajati revijo »Atheneum« in v boju proti »Kraljedvorskim

rokopiesom«, katerih nepristnost je dokazal, je zašel na politično polje.

Ko se je bil boj za splošno in enako volilno pravico, je korakal Masaryk kot edini profesorjev na čelu dijakov, ki so demonstirali za to pravico.

Leta 1906. je bil izvoljen za poslanca in ostal v parlamentu do vojne. Njegovi nastopi v parlamentu so bili slavni in vse je utihnilo, kadar je zasedel govorniški oder Masaryk. Neveljivih zaslug si je pridobil zlasti za svoj narod, ko je v Friedjungovem procesu neustrašeno dokazal Avstriji, da so njeni dokumenti falzificirani.

V decembru leta 1914. je odšel Masaryk iz Avstrije ter pričel boj za češko neodvisnost. V Ameriki in daljni Sibiriji je zastopal stvar svoje domovine in kljub vsem zaprekam končno zmagal.

Boj za resnico in demokracijo, boj za svobodo in pravico, temu je bilo posvečeno vse življenje Masaryka in v teh znakih je izvajal siljajno zmago.

Hvaležni smo Masaryku za to zmago, ker bila je v korist tudi našemu narodu. Zato se s hvaležnostjo spominjamo jubileja Masaryka z iskreno željo, da bi usoda ohranila Masaryka še dolgo češkoslovaškemu in našemu narodu, demokraciji in sporazumu narodov.

Masarykovi aforizmi.

Zlo moramo premagati z dobrim. Moramo zavračati vsako nasilje in sicer dosledno, ker drugače ne pridemo dalje. Braniti se moremo in moramo. V skrajnem slučaju tudi z železom, toda ogibajmo se aktivnega nasilja in novega nasilja.

Staro pravilo: Ne laži! poučuje tisočkrat bolj, ko vsi bombastični govori o demovini in narodu.

Sovjetsko denarstvo.

Pazno so sledile vse kapitalistično orientirane države vsem novim poizkusom in oblikam, vsem onim eksperimentom in naredbam sovjetov, ki naj bi dale realno podlago novemu gospodarstvenemu in svetovnemu razvoju, — komunizmu —, ki se je do sedaj smatral v splošnosti vedno le kot utopija. V pogledu uspeha je bil skepticizem splošen in prvič vidimo, vsaj v začetku, združen ves svet v sporazumu skupnega bojkota proti vsemu, kar prihaja iz sovjetske Rusije.

Veliko zanimanje je vzbudil razvoj denarstva, ki bi se po teoretični razlagi moral do minimuma zmanjšati ter cel sistem prevreči in opustiti. Izgledalo je, da se ta ideja uresničuje, posebno še, ker se je takoj po revoluciji pričel neprestano se povečujoči proces razvredjenja denarja in uničevanja njegove kupne moči. Še v letu 1921. se je ta, do sedaj v tako silni meri še nepoznani proces inflacije, pripisoval edino vplivu komunističnega doktrinarizma. Dokler nam ni Nemčija pokazala, da je ruska inflacija, primerjana z nje, bila zelo majhna, ter da tudi država, kakor Nemčija, kljub strogemu priznanju kapitalizma, lahko samovoljno, iz političnega šovinizma uniči svoj denarni sistem. Akoravno so motivi teh dveh največjih inflacij povsem različni, je vendar viden in glavni učinek: splošno obubožanje širokih mas, v obeh državah isti.

Videlo se pa je, da sta državi največje inflacije vendar bili relativno hitro dovedli ekonomsko sanacijo za tako važnega faktorja, kakor je merilo vrednosti — denar.

Ko je leta 1917 prešlo vodstvo Rusije v roke komunistični stranke, se je nahajala država v najobupnejšem stanju. Milijonske armade so se vračale z bojišč, so pustošile in plenile, bile brez vsakega reda in vodstva, prometne prilike so povsem odpovedale, zveza z inozemstvom je bila prekinjena in povsod se je uničevala stara oblast, nova pa se je ravno ustvarjala revolucionarnim potom sredi strahot državljanske vojne.

Naravno je pri takih razmerah, da mora vlada, hoteč zadovoljiti svojim denarnim potrebam, upotrebiti kot edino sredstvo tiskanje bankovcev. Tako se je tudi v komunizmu nadaljevala inflacija, pri četa z izbruhom vojne in ki jo je nadaljeval že tudi Kerenski. Čim bolj se je uničevalo gospodarstvo in njene organizatorične vezi, v tem večji meri se je moralo tiskati bankovce. Vidimo, da v letih 1917—1920 ni bil edino komunistični doktrinarizem vzrok uničenja denarstva, temveč notranji razvoj socialnega življenja in gospodarsko poveljno stanje. Vsaka, še tako caristično-kapitalistična vlada, bi se morala boriti s takim pojavom inflacije.

Tudi je razumljivo, da v dobi »komunizma« boja ni mogoče govoriti o smoteni denarni ali finančni politiki. Šele v letu 1919, s pričetkom drugega dela revolucije se izločijo iz vladajočega kaosa obrisi nove gospodar-

ske strukture. S poudarjenim uvažanjem novega komunističnega družabnega reda dobi tudi valutna in finančna politika, ki se je do sedaj ravnala le po trenutnih potrebah razvoja, povsem točne smernice.

Denar, njegova vloga in njegov pomen v gospodarskem procesu se prične smatrati kot nepotreben. Izdelala se je nova računsko enota, ki naj bi odgovarjala teoriji o vrednosti dela ter naj bi temeljila na izračunavanju višine uporabljenih delovne energije, ki se jo uporabi za produkcijo gotovega dobra. Delovanje gospodarskega prometa naj bi se iz svoje dosedanje formule: blago — denar — blago ali delo — denar — blago skrajšalo v novo obliko: blago — blago ali delo — blago, z namenom, na ta način vzeti denarju ono moč, ki jo ima v kapitalističnih državah s svojim donosom brezdelnih prihodov. Pobiranje davkov se je ukinilo, vsa državna in komunalna dela in ona socialna važnih ustanov so se izvrševala brezplačno. Mezde so se naturalizirale in potreba denarnega prometa se je zmanjšala do minimalnosti.

V pomladi leta 1921 pa je prišlo do spreminitve tega eksaktnega komunizma, kar je pomenilo za gospodarstvo prehod iz dosegle mrtve točke.

V ohranitev dominacije komunističnemu sistemu je Lenin v najbolj kritičnem trenutku spoznal pretečo nevarnost ter ponudil poljedelstvu, katerega pomoč je potreboval, koncesijo. Bil je to prvi korak k novi ekonomski politiki, ki pomeni za celotno rusko gospodarstvo eminenten napredek.

Dovolilo se je poljedelstvu, da svoje pridelke, v kolikor njih proizvodnja presega predpisano izdajo v naravnih davkih, prodaja prosto po svobodnih cenah in na poljubnih tržiščih. Neglede na politični pomen te koncesije, pomeni ona zopetno upostavitve individualnega ekonomskega razvoja.

Na novo se razvijajo prosta tržišča, kjer se organizira novo gospodarstvo in kjer določa in regulira cene blaga razmerje med ponudbo in povpraševanjem. Avtomatično se pojavi zopet cirkulacija denarja, katerega prične urejevati v eri »Nep-a« zopet državna vlast. Bankovci starih emisij se potegnejo iz prometa in zamenjajo za enotno novo emisijo. Pržavna banka prične uradno objavljati računanje papirja k zlatemu rublju ter določevati indekse številke blaga.

S pričetim delom ekonomske konsolidacije se tudi socialna in politična vprašanja likvidirajo in jako hitro se organizatorično delo komunističnega programa uresničuje. Akoravno z velikanskimi žrtvami in raznimi koncesijami staremu sistemu, ki so prehodnega značaja, se je komunistom vendar posrečil prehod iz teorije v prakso.

Začetkom leta 1923 se izvrši končna reforma denarstva. Vpelje se novi denarni sistem, katerega enota naj bo v polni vrednosti krita z zlatom. Že meseca oktobra leta

1923 prične ruska državna banka z izdajanjem bankovcev, glasečimi se na zlato, ki so bili kriti s 50% v zlatu in 50% z gospodarskimi menicami. Enota novega denarstva je zlati červonec, ki odgovarja predvojni vrednosti 10 zlatih rubljev. Gospodarski zakon, ki pravi, da v času inflacije dobri denar slabega izpodrine, se je tudi v Rusiji uresničil. Akoravno je država še dalje tiskala papirne stare novčnice, je ljudstvo hitelo izmenjavati papir v červonce, v katere je masa dobila zaupanje. Inflacija je bila ustavljena, červonec je postal splošna računsko enota. Ker Rusija sama producira večje količine zlata in ker se to zlato radi socializacije steka v državno banko kot kritje červoncev,

je bilo Rusiji mogoče že tekom 10 mesecev potegniti iz prometa stare rublje in jih nadomestiti z zlatimi nakazili.

Tudi v inozemstvu je v preteklem letu pričel kotirati ruski červonec kot jako stabilna zlata vrednota, tako, da je denarni sistem Rusije, ki je bil dolgo časa groza ostalim državam, danes zopet eden najbolj čvrstih in zdravih svetovnih denarstev.

Urejeno denarstvo bo zagotovo gospodarstvu Rusije, bodisi pod kapitalističnim ali komunističnim vodstvom brez dvoma zdrav razvoj doone slopnje, ki jo mora zavzemati Rusija po svojem mednarodnem položaju v svetovnem gospodarstvu.

A. France — Brousson:

Zabava na kmetih.

A. France se roga slavi, naslovom in drugim posvetnim ničevostim. Ako je postal nesmrtni član Francoske akademije, ga to veseli samo zbog tega, ker mu je bolj udobno sprejemati doma v škripetih posete raznih veljakov, nego da bi sam hodil okoli njih. Kako še lahko koristi naslov »nesmrtnik«, razvidiš iz naslednje zgodbe:

»Nedavno tega sem si privoščil oddih na deželi z vrlo gospo, sicer nekam boječo, ki sem jo srečal liki pogozdno vilo v goščavi Boulogneskega Lesa. Nekoliko sem kratkoviden in svojih strasti ne skrivam kdo ve kako spretno. Pa tudi brezbrizen sem, osobito pa mi, na žalost, nedostaja največje izmed družabnih kreposti, svetohlinstva. Sedela sva na klopi z mojo sotrudnico in se povsem nedolžno trudila. Tedajci pa se nenadno pojavi nekak poljski čuvaj, drzovit in besen:

»Ze četrť ure vas opazujem, vi satir! Kako vam je ime?»

Po naključju sem imel pri sebi posetnico. Pomolil sem mu jo z zlatnikom. Spravil ga je v žep in pogledal vizitko. Ko je videl, da sem član Francoske Akademije, se je sirovina začel cediti od udvorljivosti:

»Oprostite, gospod Akademik, mi je rekel. »Saj nisem mogel vedeti: semkaj prihajajo vsake bire ljudje. Sicer pa če sem vmes posegel, je bilo to zastran otrok. Veste, ti smrčkavci niso slepi, kadar treba videti, kar se ne bi smelo. Za drugo mi je pa toliko mar kakor za lanski sneg. Čemu so gozdovi, kakor za to, da se ljubimo v njih? Nesreča je v tem, da ima gospa rdeče krilo in videti ga je od daleč, kakor zastavo. Ako bi si gospa, nikakor je ne mislim jeziti, oblekla črno krilo, bi bilo dosti boljše. Mnogo manj bi jo videli. Pri vsaki stvari je treba obzirnosti, kaj ne? Da nisem prišel, ne bi bil imel veselja, spoznati gospoda Akademika.«

Potlej nadaljuje A. France: »To dovoljenje, ta prostost, ki jo daje slava, se razteza celo na družinske člane velikega moža. Tako je g. M... (Michelet? op. prev.), zgodovinar, imel čednega nečaka, čigar šege so

bile dokaj krivoverske. Da bi napravili veselje njegovemu stricu, enemu izmed stebrov republikanske stranke, so ga imenovali šolskim nadzornikom. To se je reklo deli volka v ovčjo stajo. Črez nekaj časa so zapazili, da ne deli očen po vzgojeslovnih sposobnostih kandidatov, temuč po njih telesni zaslugi. Vedno so bili najmlajši, ki so našli milost pred njegovimi očmi. Več jih je privedel celo v svoj hotel pod pretvezo, da jim bo dajal nasvete. Navzlic discipliniranosti in navzlic hierarhičnemu duhu, ki na srečo vlada v univerzi, so se nekateri med temi mladiči jezili nad temi preveč »nadležnimi« zaupnostmi. Branili so se, igrati Ganymeda s tem naučnim Jupitrom. Protestirali so, prosedovali. Stvar so naprej pravili. Vše je prišlo na dan. Vstajale so pritožbe.

G. Fallières je bil tačas naučni minister... Ljudje se mnogo rogajo temu debeluhu. To ni prav. Možak je mnogo bolj prebrisan, nego se domneva. Pod svojo trebušatostjo skriva vse muhavosti prevejanega Gaskonca. To vam je slon, ki bi z rilcem odmašil steklenico šampanja, ne da bi jo razbil. G. Fallières se je branil zasledovati nečaka gospoda M-a, češ: »To je patrijarh republike, ena izmed najbolj poštenih slav sedanje vladavine. Nimamo jih onoliko, da bi smeli vreči njegov kip v blato. Kdo bi maral žalostiti častito starost tega zgodopisca naše revolucije? Pregreška nečakova ne sme pasti nazaj na strica niti na njegovo delo. Torej nobenih sodnih preganjanj, nobenega pohujšanja. Temu prestrašnemu nadzorniku bomo namignili, da v univerzi ni na svojem mestu. Prosili ga bomo, naj lepo sam od sebe poda svojo ostavko. Povečimo pa mu dobro plačano nalogo, pa kje daleč, v kakih krajih, koder ljudje nimajo takih seksualnih predsodkov.«

Tako so storili. Nečak gospoda M-a je postal ostavko. Napredoval je v službi, toda v Alžiriji, če se ne motim. Stric ni prav nič izvedel o vsej tej zadevi. Da ni po mili sreči njegov vnuk imel člana Akademije v svoji družini, bi bil prišel pred poroto kakor prostaki satir, zasaden na predmestnih utrdbah... Po vsem tem pa recite, da Akademija nič ne zaleže. N. K.

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Tarzanova prva ljubezen.

— Teeka je Tarzanova — je izražal opičji človek z globokimi goltniki velikih človeko opic.

Thada, Numgo, Gunto, katere je zdramilo renčanje obeh samcev, so deloma hladnokrvno, deloma napeto opazovali. V Tangovih majhnih možganih je tičalo globoko spoštovanje pred svitlo kovino, katero je umel Tarzan tako spretno sukati. Tublat, njegov trmasti oči in gorila Bolgani sta že podlegla temu jeklu. Opičnik se je dobro zavedal nevarnosti in se je previdno v spirali približeval Tarzanu. Čakal je na ugodni trenutek. Enako se je gibal njegov nasprotnik, ki se je zavedal svoje nedostadne telesne teže.

Spočetka se je zdelo, da ne bo zadeva končala, kakor se je že večkrat zgodilo, namreč s tem, da bo eden izmed bojevnikov odnehal ter se odstranil navidezno se zanimajoč za kako drugo stvar. V drugem slučaju »casusa belli« bi se pač tako končalo. Toda Teeka se je čutila nenavadno počaščena, ker je vzbujala tako zanimanje. Kaj takega še ni doživela. Večkrat je že gledala, kako so se drugi samci borili za samice in vselej je s hrepenenjem pričakovala, kdaj se bo pordečila džungelska trava zaradi nje.

Široko čepeča je zasnavljala nad obema prav nepristransko. Obkladala jih je z različnimi psovskami. Hirtah, Kača, Dango, Hijena in še enake zbadljivke so deževale. Pretila jima je, da bo poklicala Numgo, ki naj bi oba pretepla s palico. Numga je bila tako stara opica, da ni mogla več plezati, ter je morala zaradi pomanjkanja zob omejiti svojo hrano le na banane in gosenice.

Okoli stoječe opice so se smejale. Tang je postal divji. V nenadnem skoku se je pognal na Tarzana, toda mladi, gibčni nasprotnik je skočil na stran in mu prišel za hrbet. V naskoku je zavihel svoj nož in je sunil Tanga divje za vrat. Opičnik se je okrenil, da bi se izognil orožju, ki ga je zadelo le na ramo. Rdeča kri je izvabila Teeki vzklik očaranja. Ha! Vendar enkrat zanj! Pogledala je okolič, da bi videla, kakšen vtis je zapustilo krvoprelitje.

Če bi se Teeka ne bila tako slastno zabavala, potem bi morala pač razločiti nad seboj v vejevju čudno šušljanje, katerega ni mogel povzročati nikak veter, ker ni pihal. Če bi pogledala nad se, bi videla, kako preži zgoraj med vejami vitko telo in kako zlobno jo opazuje par svitlih oči. Teeka vsega tega ni videla.

Ranjeni Tang se je renče umaknil. Tarzan je bil tik za njim. Zasramoval ga je ter mu kazal svoj nož. Teeka je prišla izpod drevesa, da bi bila bližja boreem.

Veja nad njo se je zamajala ter se pod težo nekoliko upognila. Tang je zopet obstal, pripravljajoč se na nov naskok. Povesil je glavo ter sprostil roke. Če bi mogel zagrabiti rjave, mehke roke, znaša bi bila njegova. Tangu se je zdel Tarzanov način boja umazan, ker se ta ni hotel spustiti v roko-borbo.

Ker mladenič svojih moči dosedaj še ni preizkusil nikjer drugje kot v igri ni vedel, če bi bilo umestno, započeti boj na življenje in smrt z golimi rokami. On sicer ni poznal strahu, a čut samobrambe mu je narekoval, kaj naj stori.

Njegov način je bil najbolj prikladen zgradbi telesa. Čeprav je imel ostre zobe, so bili v primeri s Tangovimi le skromno orožje. Tako z dalje pa je lahko povzročal s svojim nožem obšutne rane se je spretno izogibal Tangovim klesčam.

Tang je ponovno napadal kot bik. Tarzan pa je plesal pred njim sem in tja in zasramoval v džungelskem žargonu svojega nasprotnika. Parkrat ga je dregnil z nožem.

Od časa do časa sta bojevnika prestala in se zajemajoča sapo ogledovala. Ko sta zopet tako počivala, se je Tang slučajno zagledal preko glave svojega nasprotnika. Takoj se je izpremenilo njegovo obnašanje. Mesto jeze so izražale poteze obraza skrajno bojazen.

Vsem opicam je bil znan ta krič, ki ga je Tang iztisnil ter zbežal. Vprašanje je bilo nepotrebno, krič jim je jasno naznanjal najhujšega sovražnika. Tarzan je bežal z drugimi opicami. Tedaj je čul, kako se meša leopardovo pihanje z obupnimi kriki opice. Tudi Tang je slisal isto, a se ni niti okrenil.

Vse drugače Tarzan. Hitro se je ozrl, da bi videl, če se ne nahaja kaka opica v neposredni nevarnosti. Silno se je prestrašil.

Teeka je bila, ki je klicala na pomoč. Hitečo proti najbližjemu drevesu je zasledoval leopard v drznih, elegantnih skokih. Nikamor se mu ni mudilo. Tudi če bi mu ušla na drevo, bi jo dosegel s šapami, še preden bi splezala v višino.

Tarzan je videl, da mora Teeka umreti. Zakričal je Tangu in drugim samcem za pomoč. Sam je hitro potegnil izza pasu vrvi. Dobro je vedel, da bi jo leopard prav hitro popihal, če bi se spustili vsi samci v boj.

Čeprav so vsi slisali klice na pomoč, nihče ni storil niti koraka, a razdalja med leopardom ter Teeko se je vedno zmanjševala.

Mladenič je drvel za leopardom, kričal nad njim, da bi obrnil nase pozornost vsaj toliko časa, da bi Teeka ušla med visoke veje, kamor se Sheeta ni drznil plezati. Toda le ta se ni zmenil za zabavljivke, niti za poziv, da naj počaka in se spoprime z njim. (Dalje prih.)

Prispevajte za tiskovni sklad „NARODNEGA DNEVNIKA“!

Jack London:

(30)

Burni doživljaji. Roman južnega morja

— No? je rekla — zakaj hočete toliko raznovrstnih stvari?

— Jaz vzeti medicino, — je odgovoril Aroa. — Vi meni plačati. —

Ta je imela sedaj vzgled njihove hvaležnosti. Bila je podoba, da je imel Sheldon vendar-le prav. Aroa je čakal topo in ravnodušno. Nekje daleč na morju je poskočila in pljusnila riba. Majhen val je zaspano zažuborel na obrežju. Senca uharice je vzplahutala nad njeno glavo ter izginila v zametasti tišini. Lahen vetrič ji je hladno zavél v obličje — bil je to veter od celine, ki je prišel pihljati ta čas.

— Sedaj pojdite domov — je rekla ter se hotela okreniti, da bi vstopila skozi vrata.

— Vi meni plačati — je rekel črnc.

— Aroa, vi ste velik norec. Ne plačam vam ničesar. Sedaj pa pojdite.

Toda črnc je obstal nepremično. Začutila je, da jo gleda skoro žaljivo, ko je po-najljaj:

— Jaz vzeti medicino. Vi meni plačati, vi meni plačati sedaj. —

V tem hipu pa jo je menilo potrpljenje in prisolila mu je tako zausnico, da je odletel med svoje tovariše. Toda ti niso hoteli oditi. Drug črnc je stopil naprej.

— Vi meni plačati, — je rekel.

Njegove oči so imele oni žalostni in hudobni izraz, ki ga je bila često opazila pri opicah. Toda dasi ni mogel skrivati zadrege, če ga je gledala, je vendar krepko stiskal svoje debele ustnice ter se trudil, da bi trdovratno in neomajno vztrajal pri svojem sklepu.

— Zakaj? ga je vprašala.

— Jaz Gogoomy — je dejal — Bawo biti moj brat.

Spomnila se je, da je bil Bawo oni bolni črnc, ki je umrl.

— In dalje? je ukazala.

— Bawo vzeti medicino. Bawo umreti. Bawo moj brat. Vi meni plačati. Moj oče biti veliki poglavar v Port-Adamsu. Vi meni plačati. —

Joana se je zasmejala.

— Gogoomy, vi tudi biti tak velik norec, kakor Aroa. Kdo plačati meni medicino?

In ne meneč se dalje zanje je stopila skozi vrata in jih je zaprla. Gogoomy pa je pristikal za njo ter govoril drzno:

— Moj oče biti veliki poglavar. Vi mene ne udariti po glavi. Na mojo besedo vi se preveč bati tega. —

— Jaz se bati? — je vprašala in se po vsem telesu stresla od jeze.

— Zelo mnogo se bati udariti mene po glavi — je dejal Gogoomy ponosno.

Zamahnila je z roko čez vrata ter ga udarila. Udarec je padel v loku, zadela ga je s ploskvijo roke tako močno, da se je črnc opotekel v stran in skoro zgrudil. Skočil je na vrata, hoteč jih podreti, medtem pa je tolpa ostalih črnc navahala na ograjo. Joana je mislila naglo. Njen revolver je visel na steni njene kolibe iz bičevja. Samo enkrat ji je bilo treba zavpiti in priključila bi pomerščake; zato se je čutila varno. Ni hotela kričati na pomoč. Raje je zažvižgala Satanu in ga hkrati poklicala po imenu. Vedela je sicer, da je zaprt v sobi, toda črnci niso počakali njegovega prihoda. Z divjim tuljenjem so zbežali v temo; obotavljaje jim je sledil Gogoomy. Joana pa je vstopila v bungalov; spočetka se je smejala, na zadnje pa

se je skoro do solz raztogotila nad tem dogodkom. Vso noč je bila presedela pri črncu, ki je umrl, sedaj pa pride njegov brat z zahtevo, naj mu plača njegovo življenje!

— Uf! Ta nehvaležna bestija! je zamrmrala premišljuje, ali naj ta doživljaj pove Sheldonu ali ne.

(Dalje prih.)

Knjigovodja

prvovrstna moč z daljšo prakso išče mesta pri večjem podjetju. Eventualno prevzema pri manjših trgovinah knjigovodstvo in korespondenco po nekaj dni v tednu; vpeljuje knjigovodstva, izdeluje bilance itd. — Ponudbe pod »Strokovnjak« na upravo lista.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

Malo sobico

v sredini mesta išče mirna gospodična. Ponudbe na upravo lista pod »URADNICA«.

Na dobro

tu ceno domačo hrano se sprejme več gospodov in gospodičen. Naslov se izve v upravi lista.

Proda

se makulturni papir po 5 Din kg, kje, pove upr. »Naroda. Dnevnik«.

Kupi se

teško-slovenski slovar. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »CEH«.

19 let

priznane, »Larucine« pilule najsigurneje ozdravijo kapavico (Tripper). — Dobiva se po vseh lekarnah po 20 Din škatlja. Po pošti razpošilja lekarna Blum, Subotica.

Sostanovalko

najraje kako uradnico, sprejme na stanovanje stara, osamela gospa. — Soba lepa in zračna, cena nizka. Natančnejše informacije se izvedo v upravi lista.

Gospodična

v starosti 25 let, dobra in mirna, želi mesta k boljši rodbini za sobarico, pomoč v gospodinjstvu ali varuhinja k otrokom. Ponudbe prosi na upravo lista pod »Poštena in marljiva«.

Din 500.—

nagrade onemu, ki preskrbi bivšemu skladiščniku mesto pisarniške sluge, paznika ali skladiščnika za takoj ali pozneje. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »DELO 700«.

Štedilnik

železen se kupi. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod šifro »ŠTEDILNIK«.

Išče se

stanovanje v Ljubljani obstoječe iz 1 sobe in kuhinje. Plača se od 300 do 400 Din mesečne najemnine. Ponudbe na upravo lista pod »Takoje«.

Kdor želi kupiti ali prodati

hišo, vilo, tovarno, trgovino, obrt, veleposredstvo, graščino, posestvo, itd., naj se obrne na Gospodarsko pisarno, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo!

Priporoča potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenine, žepne robce, ščetke, sukanec, toaletno blago. Telefon 913

POMLADANSKI VELESEJ V PRAGI

22.—29. MARCA 1925.

Blago in industrijski izdelki razdeljeni v 22 skupin. Nad 2000 razstavljalcev.

Najugodnejša prilika za' nakup svetovnoznanih češkoslovaških proizvodov.

50% z nižana vožnja v Češkoslovaški
Brezplačen vizum za potne liste

Pojasnila in legitimacije dajeta v Ljubljani:

Češkoslovaški konzulat
na Bregu

Aloma Company
Kongresni trg 3

Inserirajte v „Narodnem Dnevniku“!

Popolnoma varno naložite denar

v

LJUBLJANSKO POSOJILNICO

r. z. z o. z. v Ljubljani, telefon št. 9

Mestni trg št. 6

Jamstvena glavica za vloge znaša

že nad 11 milijonov dinarjev.

Vloge obrestuje zelo ugodno in sicer vloge, ki jih izplačuje brez odpovedi, po 8% vloge z enomesečno odpovedjo, po 10% vloge s trimesečno odpovedjo, po 12% vloge s šestmesečno odpovedjo, po 15%

Izvenljubljskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Posojila daje le proti popolni varnosti, proti vsaj trikratnemu kritju na vknjižbo in na poroštvo.

Inkaso faktur in menic.

Trgovski krediti.

E. L. Bulwer

Poslednji dnevi Pompejev,

nad vse priljubljeni zgodovinski roman v 2 delih - toplo priporočam v na kup za ceno broš. Din 56.—, vez. Din 68.— vsem ljubiteljem dobre knjige

Zvezna knjigarna

Marijin trg 8.

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki nudijo popolno varstvo z vknjižbo in z zastavo zalog blaga, iščejo

posojila oz. družabnika ali kupca

Ponudbe sprejema in pojasnila daje

GOSPODARSKA PISARNA, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1.-II.

Razširjajte „Narod. Dnevnik“!

Pri
Tekstilbazarju
kupite

Ostanke finega panama-čevlja meter po Din 12.50 | Belu kotenino meter že po Din 9.—
Ostanke zelo močnega kambrila in plave kotenine meter po Din 12.— in 13.50 | 140 cm široki moški šof in ševijot meter po Din 56.—
in vse drugo oblačilno blago kupite najceneje

pri **TEKSTILBAZARJU** v Ljubljani, Krekov trg št. 10
prvo nadstropje.

Velika prodaja ostankov vsako sredo in vsako soboto.

Pišite po cenik!

Po pošti razpošiljamo vsak dan!